

DE ARDENNEN BRENGEN JE TERUG IN DE SFEER VAN VROEGER TIJDEN

Land vol verrassingen

Tekst en fotografie: Gert te Lintelo

Een bochtig, heuvelachtig weggetje en dan zo opeens deze verrassing. In de Ardennen overkomt het je regelmatig.

In vergelijking met de Alpen en andere grote bergketens zijn de Ardennen niet veel meer dan een paar puistjes in het landschap. Toch hebben wij Nederlanders een beetje het gevoel naar de bergen te gaan als even voorbij Maastricht het besef doordringt dat een horizon niet per definitie een rechte lijn hoeft te zijn. Rechte lijnen zijn helemaal zeldzaam bij de wegen die ons door slaperige dorpjes en langs landhuizen en kastelen voeren. Ons transportmiddel, een heerlijk primitieve 38 jaar oude Triumph Spitfire, doet er alles aan om de nostalgische sfeer te versterken.

Twee uit de kluiten gewassen heren, collega Rien van der Steen en uw eigen verslaggever, in een klein Engels sportwagentje, een in alle opzichten klassieke combinatie. De tweezitter is van Eric Poucet, eigenaar van Hotel Quartier Latin in Marche-en-Famenne. De hotelier heeft iets met klassieke auto's en biedt speciale arrangementen aan voor hotelgasten die er een dagje op uit willen trekken met een oude Britse roadster. Een routebeschrijving op basis van het aloude bolletje-pijltje systeem is bij de prijs inbegrepen. Je bent zelf als het

ware het bolletje – neen, geen grappen over des verslaggevers postuur a.u.b. – en het pijltje is de rijrichting op de schematisch getekende route. In kilometers en honderden meters aangegeven afstanden komen je op cruciale punten te hulp. Een kind kan de was doen. Twee volwassen journalisten hebben er meer moeite mee...

INSTRUCTIES NIET NODIG...

Die moeite is vooral het gevolg van de opvatting dat ervaren routerij-

ders geen instructies lezen. Zodat reeds bij de eerste de beste rotonde de getekende situatie licht afwijkt van de werkelijke. Het ontbreekt chauffeur en navigator echter niet aan fantasie en intuïtie. Zo komen we na enige omzwervingen toch altijd terecht op een in het routeboek genoemde locatie. Zouden we wellicht iets niet goed doen? Van der Steen heeft het gevoel dat het aan zijn gids ligt. Na amper een half uur rijden grist hij het routeboek uit mijn handen. 'Dat kunnen wij zuiderlingen beter!' Prima, kan ik me helemaal op de fotografie concentreren.

Mijn vriend en collega gaat nu aantonen dat 'multi tasking' niet alleen is weggelegd voor vrouwen, maar ook voor Brabanders. Bijvoorbeeld door binnen tien minuten dezelfde (wel prachtige) kasteelboerderij zowel vanuit het oosten als het westen te passeren. 'Hm, ik weet niet wat er is met dit routeboek, je ziet voortdurend bekende dingen, maar nooit in de juiste volgorde.' Ik zeg niets, maar er komt een lichte euforie in mij op. Na drie kwartier multi tasking gaat er een lampje branden boven het hoofd van mijn chauffeur: 'Nú snap ik het! Wij hebben de

LEZERSAANBIEDING QUARTIER LATIN

Arrangement 1: 1 of 2 overnachtingen, uitgebreid ontbijtbuffet, keuze uit diverse routeboeken, autostalling in de garage en indien gewenst het gebruik van autowas-materialen.

1 nacht: 80 euro p.p. (single +30 euro), 2 nachten: 140 euro p.p. (single +60 euro), extra overnachting 60 euro p.p.

Arrangement 2: 2 overnachtingen met ontbijt + routeboek + autostalling + Triumph TR3A of MGB : 340 euro p.p. Extra overnachting: 60 euro p.p. Verder heeft u twee keer toegang tot het wellness center.

Boekingscode in beide gevallen: 'Monumentaal'

1. Langs de Maas getuigen oude fabrieksgebouwen met een fraaie architectuur van een groots verleden en het ontbreken van toekomstperspectief. 2. De historie van Chateau Saint Fontaine gaat terug tot de 14e eeuw, maar het huidige pand is in de periode 1820-1900 gebouwd. De 12e eeuwse kapel is later enkele keren verbouwd. 3. Een 'ford' noemen de Britten zo'n doorwaadbare plaats in een rivier. Als we de Asterix-verhalen mogen geloven heeft Julius Caesar er als veldheer soms ook last van. 4. In de hele regio kom je landhuizen en kastelen tegen die door hun eigenaren in de steek zijn gelaten. Zou het met dit heerlijke 'spookkasteel' ooit nog goed komen?

hele tijd van links naar rechts gelezen, je moet van boven naar beneden kijken!' Het helpt, daarna gaat alles zowel letterlijk als figuurlijk volgens het boekje. Min of meer, want snelheidsmeter en kilometerteller geven door een kabelbreuk geen enkel teken van leven. Kleinigheidje.

AAN LAGER WAL

Op weg naar Marche-en-Famenne, de dag ervoor, hebben we modern genavigeerd. De TomTom krijgt opdracht de snelweg te mijden en de oude provinciale weg lang de Maas te volgen. Hoe dicht liggen schoonheid en lelijkheid soms bij elkaar... Tot begin jaren zestig was Wallonië eeuwige rivaal Vlaanderen in vele opzichten de baas. Industrie en mijnbouw leken een onuitputtelijke goudmijn, ook

politiek was Franstalig België dominant. Begin jaren zestig keerde het tij. In korte tijd raakte het industriële deel van het koninkrijk aan lager wal. Het is bijna surrealistisch om te zien wat er van de rijkdom is geworden. Oude fabrieksgevels, schitterend van architectuur, al bijna een halve eeuw aan de elementen overgeleverd. Staketsels van kransen en schachtliften, waarop de roest een 24-uurs strijd voert met de verf. En dat gevecht langzaam wint. Indrukwekkende gebouwen die hun functie hebben verloren en langzaam worden terugveroverd door de natuur. Afbreken? Waarom, wat komt er dan voor in de plaats, behalve woestijnachtig struikgewas? Dikke lagen mergelstof geven sombere gehuchten langs de Maas een monochroom aanzien. Ooit prachtige huizen hebben ingegooide ramen en kozijnen van verve-

loos hout. Als panden nog worden bewoond, proef je de armoede en de sociale misstanden, zonder ook maar één levend mens te hebben gezien. Wat niet wil zeggen dat het alleen maar (soms mooie) kommer en kwel is; Maassteden als Luik, Huy en Namen hebben een rijke geschiedenis en brengen die trots naar buiten.

LANDHUIZEN EN KASTELEN

Geschiedenis is er ook volop bewaard gebleven in het ten oosten van de Maas gelegen gebied waar onze tocht doorheen voert. Overal duiken onverwacht landhuizen en kastelen op, veelal te midden van landerijen waar het boerenbedrijf nog wordt uitgeoefend zoals het in oude schoolboekjes staat. Weidegrond ligt er niet om hooi te kweken,

maar om koeien ouderwets te laten grazen. Koeien in allerlei soorten, van zwartbont tot bij ons niet of nauwelijks bekende typen als Belgisch witblauw en Kempens roodbont.

Sommige kastelen duiden op welstand of in ieder geval een glorieus verleden. Zoals het imposante Chateau Modave, waar de bezoeker meer dan twintig fraai ingerichte kamers (of zijn het zalen?) kan bewonderen. Of Le Chateau de Somal, gebouwd in 1557 om de nogal graaierige heren van Bouillon buiten de deur te houden. Na de kruistochten kregen de Tempeliers het kasteelcomplex in bezit. De huidige eigenaar vindt de veehouderij interessanter dan het rondleiden van toeristen. U komt er niet in dus, wat ook geldt voor veel andere kastelen. Gelukkig is de aanblik van de buitenkant ook doorgaans al de moeite waard.

RUST EN RUIMTE

Hotel Quartier Latin midden in Marche-en-Famenne was een Jezuïetenschool. Twintig jaar gelden werd er een fraai hotel van gemaakt, al was van de oorspronkelijke bouw alleen de kapel nog enigszins te redden. Eigenaar Eric Poucet is dol op klassieke auto's. Voor hotelgasten die graag een dagje in een klassieker willen rijden heeft hij, een Triumph TR3 (foto) en een MGB beschikbaar. De MG is iets comfortabeler, de Triumph wint het qua nostalgie. Zo kort bij huis rijd je rond in een totaal andere wereld. Eric Poucet heeft twee routes samengesteld: een kastelentocht en een die de schoonheid van het landschap benadrukt, met veel mooie bochtige wegen. Poucet: 'Onze gasten genieten in Quartier Latin van de Spa, maar ik wil ze ook de Ardennen laten zien. Ze hoeven niet naar de Elzas of Corsica: deze streek heeft veel moois en je bent er zo. Rust en ruimte bieden we hier.' Inderdaad, alsof je terugkeert naar de zestiger jaren.

Zie voor meer informatie www.quartier-latin.be.

LEEGSTAND

Niet alle kasteel-eigenaren lijken trots te zijn op hun bezit. Voortdurend komen we panden tegen die de indruk wekken al vele generaties lang leeg te staan. Zo ging het vroeger ook bij ons. In de stad woonachtige erfgenamen hadden geen zin om naar het platteland te trekken. Wél bij hun bezit betrokken eigenaren waren zodanig verarmd, dat ze geen geld hadden om het familiebezit te onderhouden. Wat vaak tot afbraak heeft geleid, in de 18e, 19e eeuw en zelfs 20e eeuw duizenden malen. De vraag naar de slopershamer lijkt in het Belgische echter niet zo groot te zijn. Het stort ook vanzelf wel in...

Het landschap en de kastelen zijn niet de enige trekpleisters van de Ardennen. Het domein van Fourneau Saint-Michel bijvoorbeeld biedt huisvesting aan het IJzermuseum en het (openlucht) Museum van het landelijk Leven in Wallonië. Ook vind je in Saint-Michel het door Koning Leopold in 1899 aangelegde arboretum met exotische bomen en planten.

Tellin was ooit een belangrijk centrum van klokkengieterijen. Dat moest uiteindelijk wel leiden tot een klokkenmuseum; Le Musée de la Cloche et du Carillon is gewijd aan alles wat tikt en luidt en is van april tot en met oktober open voor individuele bezoekers. Ambieert u meer diepgang, vindt u die 10 km verderop in de grotten van Han.

KETTINGZAGEN

Dicht bevolkt zijn de Ardennen nooit geweest. Waardoor het verkeersbeeld lijkt op het onze in de jaren vijftig. Af en toe een auto, soms minutenlang niets. Alleen aan de grenzen van de heuvels vind je grotere steden, waaronder het reeds genoemde Luik en Namen. Het boerenbe-

staan en bosbouw – alleen in het tropisch regenwoud zul je meer kettingzagen horen – vormen een belangrijke bron van inkomsten, evenals het toerisme. Wie zijn geld anders wil verdienen, moet naar steden als Namen en Luik. De treinen naar Brussel – een reis van een uur vanuit Namen – zitten ook vol mensen die in de Ardennen wonen. Anders dan de rijkdom aan kastelen en prachtige oude Maassteden suggereren, hebben zich in dit gebied lange tijd nauwelijks spraakmakende historische gebeurtenissen voorgedaan. Daar kwam in de moderne tijd verandering in. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd hier reeds in augustus 1914 hevig gevochten tussen de Fransen en de Duitsers. Met zeer zware verliezen aan geallieerde zijde, door grove inschattingsfouten van onder meer generaal Joffre. Gewetenloze generaals verschoven hun devisies over de stafkaarten alsof ze bezig waren met het verzetten van de plastic manschappen op een Stratego-bord.

OORLOGSKERKHOFEN

Ook in de nadagen van de Tweede Wereldoorlog verloren in dit gebied vele duizenden hun leven. Vrijwel ieder gehucht heeft een monument dat aan de ellende van twee oorlogen herinnert, waarbij de slachtoffers met naam worden genoemd. Soms meerdere zonen uit één gezin; families getekend voor het leven... Zo hier en daar lijkt er bij een kruising een tank te zijn vergeten. Het Ardennenoffensief, op 16 december 1944, waarbij de Duitsers nog eenmaal hebben gepoogd de Geallieerden terug te dringen, heeft in deze streek een enorme ravage en veel leed aangericht. Sommige dorpjes hebben hun oude sfeer nooit meer terug gekregen.

Zonder verder veel te zeggen – van honderden identieke soldatengra-

1. Het kasteel van Durbuy wordt nóg imposanter door zijn ligging tegen een zware rotspartij. **2.** De gemeente Durbuy telt bijna 11.000 inwoners, maar de oude kern heeft slechts enkele straten en zo'n 400 inwoners. Restaurants heeft het op het toerisme gerichte historische stadje volop. **3.** Het 17e eeuwse Chateau de Modave telt ruim twintig luxueus ingerichte zalen. Het kasteel behoort tot de mooiste van België en kan worden bezocht. **4.** In Bourdin heeft Georges Pougin een handeltje in historische bouwmaterialen. Zijn bronnen lijken (helaas) voorlopig nog niet te zijn opgedroogd. **5.** Soms kun je kilometers rijden zonder ander verkeer tegen te komen. Koeien grazen hier nog buiten, al gebeurt dat hier verborgen achter de bomen links.

ven word je stil – besluiten we bij de begraafplaats van het Gemenebest in Hotton onze Triumph van zijn dakje te ontdoen. De hele dag hebben we al naar de afwisselend blauwe lucht en donkergrijze wolken zitten kijken, met het idee van 'dat gaat zo mis'. Er valt echter geen druppel en we willen toch nog even open rijden. Dat gaat een half uur goed. Bij een beginnende stortbui blijf ik het opzetten van het primitieve dakje nog niet te zijn verleerd – ooit heb ik twee van deze auto's gehad. Vijf minuten later schijnt de zon weer. Hm, dat hadden we als we waren blijven rijden ook droog doorstaan...

Terug in het hotel vertellen we Eric Poucet over onze belevenissen, onder het genot van een mooi glas Belgisch bier. Een vriendelijke, beleefde man, onze hotelier. Hij schiet niet eens in de lach als we vertellen over onze alternatieve leesrichting. Al menen we iets te zien van pretoogjes. Zou dat misschien iets met 'Domme Ollandse' te maken hebben? |